

ТЕХНІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ ВЗУТТЯ НА РИНКУ УКРАЇНИ ТА ЄС

Омельченко Н. В.^{1,2}, Браїлко А. С.^{1,2}

*Державний заклад «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка», Україна*

*Громадська організація «Науково-дослідний центр Незалежна експертиза», Україна
natomen@gmail.com, anna.brailko@gmail.com*

На сучасному етапі євроінтеграції України важливим завданням є виведення вітчизняної продукції, зокрема взуття, на ринок ЄС. Ця галузь має експортний потенціал [1], однак потребує адаптації до європейських вимог якості та безпечності.

Важливу роль у цьому процесі відіграє гармонізація технічного регулювання між Україною та ЄС [2]. Технічне регулювання ЄС охоплює вимоги до матеріалів, екологічності, маркування (включно з СЕ-маркуванням), а також процедури оцінки відповідності. Європейський підхід ґрунтується на принципах: перенесення відповідальності за безпечність продукції на виробника, обов'язкове документальне підтвердження відповідності, забезпечення простежуваності через випробування в акредитованих лабораторіях та наявність технічної документації протягом 10 років з моменту виходу продукції на ринок.

Європейський підхід до технічного регулювання має низку характерних рис. Зокрема, основний акцент робиться на ринковий, а не попередній (доринковий) контроль. Відповідальність за дотримання вимог до продукції покладається не на державу, а безпосередньо на виробника. Останній зобов'язаний зберігати технічну документацію, яка підтверджує безпечність продукції, протягом 10 років після її виходу на ринок. До обов'язків виробника також належить самостійне виявлення потенційних ризиків, оцінка небезпек та декларування відповідності без обов'язкового залучення сторонніх органів сертифікації. При цьому він несе повну відповідальність за продукцію навіть за наявності сертифіката, виданого незалежною установою. Крім того, виробник має регулярно оновлювати технічну документацію у разі змін у продукції, бути здатним довести її відповідність основним вимогам ЄС, а також підтверджувати це документально. Європейське регулювання вимагає чіткого розподілу відповідальності між учасниками ланцюга постачання (принцип «один крок назад – один крок вперед»), а також забезпечення простежуваності шляхом проведення випробувань у визнаних (акредитованих) лабораторіях з належним метрологічним забезпеченням (EUROMET).

В рамках виконання Угоди про асоціацію, Україна зобов'язана поступово адаптуватися до системи технічних регламентів ЄС, яка базується на директивах, регламентах та гармонізованих стандартах [3]. Директиви визначають очікувані результати (наприклад, вимоги до маркування, конструкції, інструкцій), але не містять конкретних технічних рішень. Натомість регламенти мають пряму дію в усіх країнах ЄС, забезпечуючи уніфіковані правила [4]. Окрему увагу варто приділити ринковому нагляду – контролю безпечності продукції вже після її виходу на ринок [5]. У цьому процесі беруть участь усі економічні оператори: виробник, імпортер, дистриб'ютор та відповідальна особа [5; 6].

Для українських компаній, які не є резидентами ЄС, обов'язковою умовою є призначення уповноваженого представника в ЄС [6]. Також українським виробникам слід враховувати вимоги нового Регламенту ЄС №2025/40 [7] щодо упаковки та відходів пакування (PPWR), який передбачає обмеження надмірного пакування, вимоги

до маркування, переробки, використання вторинної сировини та звітності у рамках Розширеної відповідальності виробника (EPR).

Таким чином, система технічного регулювання взуття в ЄС базується на регламентах і директивах, які визначають ключові вимоги до продукції, послуг або виробничих процесів. Ці документи часто містять посилання на гармонізовані стандарти, які слугують орієнтиром для дотримання норм безпечності та якості. Після виведення продукції на ринок її відповідність вимогам перевіряється органами ринкового нагляду. Уся система складається з трьох основних компонентів: обов'язкових вимог до продукції, процедур оцінки відповідності та механізмів контролю за продукцією вже на ринку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Омельченко Н. В., Браїлко А. С., Снігур А. О. Визначення потенційних ринків країн ЄС для експорту взуття українського виробництва. *Підприємництво і торгівля*. 2025. № 44. С. 137-151. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2025-44-17>
2. Омельченко Н. В., Снігур А. О., Браїлко А. С. Особливості доведення відповідності взуття вимогам ЄС. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2025. № 3 (18). С. 95–104. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.18-15>
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Угода редакція від 30.11.2023 // База даних “Законодавство України” / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
4. Gornet M., Maxwell W. The European approach to regulating AI through technical standards. *Internet Policy Review*. 2024. Volume 13. Issue 3. DOI: <https://doi.org/10.14763/2024.3.1784>
5. On market surveillance and compliance of products and amending Directive 2004/42/EC and Regulations (EC) No 765/2008 and (EU) No 305/2011: Regulation (EU) of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 № 2019/1020 // EUR-Lex home / European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02019R1020-20240523>
6. On general product safety, amending Regulation (EU) No 1025/2012 of the European Parliament and of the Council and Directive (EU) 2020/1828 of the European Parliament and the Council, and repealing Directive 2001/95/EC of the European Parliament and of the Council and Council Directive 87/357/EEC: Regulation (EU) of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 № 2023/988 // EUR-Lex home / European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/988/oj/eng>
7. On packaging and packaging waste, amending Regulation (EU) 2019/1020 and Directive (EU) 2019/904, and repealing Directive 94/62/EC: Regulation (EU) of the European Parliament and of the Council of 19 December 2024 № 2025/40 // EUR-Lex home / European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2025/40/oj/eng>